

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS

Nuomonės dėl Direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų pasiūlymo santrauka

(Visą šios nuomonės tekstą anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis galima rasti EDAPP interneto svetainėje www.edps.europa.eu)

(2017/C 200/07)

EDAPP pripažįsta duomenimis grindžiamos ekonomikos svarbą ES augimui ir jos reikšmę skaitmeninei aplinkai, numatyta bendrosios skaitmeninės rinkos strategijoje. Mes nuosekliai teigėme, kad vartotojų ir duomenų apsaugos teisė sąveikauja ir viena kitą papildo. Todėl mes palaikome 2015 m. gruodžio mėn. Komisijos pasiūlymo dėl Direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių tikslą stiprinti vartotojų, kurie privalo atskleisti duomenis, kad jiems būtų suteiktos skaitmeninės prekės, apsaugą.

Kaip bebūtų, vienas šio pasiūlymo aspektas yra problematiškas, kadangi jis galios ne tik tais atvejais, kai skaitmeninis turinys teikiamas už piniginių užmokestį, bet ir tada, kai jis teikiamas už kitokią nei piniginių atlygį asmens ar kitokių duomenų forma. EDAPP išpėja dėl bet kokių naujų nuostatų, kuriose numatyta, kad žmonės gali atsiskaityti savo duomenimis tokiu pačiu būdu, kaip jie tai daro pinigais. Pagrindinių teisių, pavyzdžiui, teisės į asmens duomenų apsaugą, negalima apriboti iki paprasčiausių vartotojų interesų, ir asmens duomenys negali būti laikomi paprasta preke.

Ši neseniai priimta duomenų apsaugos sistema (toliau – BDAR) vis dar nėra visapusiškai taikoma, ir šiuo metu diskutuojama dėl naujų E. privatumo teisės aktų. Todėl ES turėtų vengti naujų pasiūlymų, pažeidžiančių rūpestingai nustatytą duomenų apsaugos taisyklių pusiausvyrą, dėl kurios derėjosi ES teisės aktų leidėjas. Sutampančios iniciatyvos gali netyčia sukelti pavojų bendrosios skaitmeninės rinkos darnai ir lemti reguliavimo susiskaidymą ir teisinį netikrumą. EDAPP rekomenduoja, kad ES taikytų BDAR kaip asmens duomenų naudojimo skaitmeninėje ekonomikoje naudojimo reguliavimo priemonę.

Sąvoka „duomenys kaip atlygis“, kuri pasiūlyme liko neapibrėžta, gali kelti painiavą dėl tikslios duomenų funkcijos tam tikrame sandoryje suvokimo. Be to, sunkumų gali kilti ir dėl to, kad trūksta aiškios su tuo susijusios informacijos iš tiekėjų. Todėl sprendžiant šią problemą siūlome apsvarstyti galimybę pasinaudoti SESV numatyta paslaugų sąvoka arba nuostata, BDAR apibrėžiančia teritorinę taikymo sritį.

Nuomonėje analizuojami keli galimos pasiūlymo sąveikos su BDAR aspektai.

Pirma, plati „asmens duomenų“ apibrėžtis, numatyta duomenų apsaugą reglamentuojančiuose teisės aktuose, gali lemti, kad visi duomenys, kuriems taikoma siūloma direktyva, bus laikomi „asmens duomenimis“ pagal BDAR.

Antra, griežtos sąlygos, kurių laikantis gali būti vykdomas duomenų tvarkymas, jau yra numatytos BDAR, ir jų nereikia keisti arba papildyti siūlomoje direktyvoje. Nors atrodo, jog pasiūlyme laikoma, kad duomenis kaip atlygį naudoti yra teisėta, BDAR pateikiama, pavyzdžiui, naujas sąlygų rinkinys, skirtas įvertinti sutikimo galiojimą ir nustatyti, ar jis gali būti laikomas duotu laisva valia skaitmeninių sandorių aplinkybėmis.

Galiausiai, teisė nutraukus sutartį atgauti savo duomenis iš tiekėjo, kurią siūloma suteikti vartotojams, ir tiekėjo pareiga nebenaudoti šių duomenų gali iš dalies sutapti su teise gauti informaciją ir perkeliavimo teise, ir su BDAR numatyta tiekėjo pareiga nebenaudoti duomenų ir duomenų valdytojo pareigomis. Tai gali netyčia sukelti painiavą dėl šiuo metu taikomos tvarkos.

1. ĮVADAS IR PAGRINDINĖ INFORMACIJA

1.1. Tarybos konsultacija su EDAPP

1. 2015 m. gruodžio 9 d. Europos Komisija pateikė teisės aktų pasiūlymus dėl naujų pardavimo internetu taisyklių. Siūlomos skaitmeninių sutarčių taisyklės apima du teisės aktus:
 - Direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų pasiūlymą ⁽¹⁾;
 - Direktyvos dėl tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų pasiūlymą ⁽²⁾.
2. Du pasiūlymai turi būti vertinami kaip bendras paketas, turintis tuos pačius tikslus, visų pirma, pašalinti pagrindines tarpvalstybinės elektroninės prekybos kliūtis ES ⁽³⁾. Išsamiau aptariant Direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų pasiūlymą (toliau – Pasiūlymas), galima pažymėti, kad jos tikslas – nustatyti vieną taisyklių, reglamentuojančių skaitmeninio turinio pardavimą ir nuomą, taip pat skaitmeninių paslaugų sutartis, rinkinį ⁽⁴⁾. Priimdama Pasiūlymą, Komisija su EDAPP nesikonsultavo.
3. 2016 m. lapkričio 21 d. nuomonę dėl Pasiūlymo pateikė LIBE komitetas ⁽⁵⁾. 2016 m. lapkričio 7 d. Europos Parlamento Vidaus rinkos ir vartotojų apsaugos komitetas (IMCO) ir Teisės reikalų komitetas (JURI) pateikė bendros ataskaitos dėl Pasiūlymo projektą ⁽⁶⁾.
4. Šiuo metu Taryba diskutuoja dėl Pasiūlymo su Civilinės teisės klausimų darbo grupe (sutarčių teisė). Šiomis aplinkybėmis, 2017 m. sausio 10 d. Taryba nusprendė dėl Pasiūlymo pasikonsultuoti su EDAPP. EDAPP palankiai vertina Tarybos iniciatyvą pasikonsultuoti su EDAPP dėl šio svarbaus teisės akto, kuris kelia daug klausimų, susijusių su asmens duomenų apsaugą reglamentuojančia Sąjungos teise. Ši nuomonė – tai EDAPP atsakymas į Tarybos prašymą.

1.2. Pasiūlymas

5. Šiuo metu skaitmeninio turinio teikimą ES lygmeniu iš dalies reglamentuoja Vartotojų teisių direktyva ⁽⁷⁾, Nesąžiningų sąlygų direktyva ⁽⁸⁾ ir Elektroninės prekybos direktyva ⁽⁹⁾. Vartojimo prekių pardavimo direktyva netaikoma, nes šioje direktyvoje numatyta „vartojimo prekių“ sąvoka apima tik „materialius kilnojamus daiktus“.
6. Kai kurios valstybės narės jau priėmė konkrečias skaitmeninį turinį reglamentuojančias taisykles, ir taip nacionalinės taisyklės, reglamentuojančios šias sutartis, ėmė skirtis apimtimi ir turiniu ⁽¹⁰⁾. Todėl Pasiūlymu siekiama užtikrinti suderintą vartotojų apsaugą skaitmeninio turinio požiūriu. Šiomis aplinkybėmis Pasiūlyme numatytas didžiausias suderinimo lygis.
7. Dėl Pasiūlymo taikymo srities galima pažymėti, kad jis būtų taikomas ne tik skaitmeninėms prekėms (pavyzdžiui, filmams arba muzikai, kompiuterių programoms, mobiliųjų įrenginių programinei įrangai, e. knygoms), bet ir skaitmeninėms paslaugoms (pavyzdžiui, socialinės žiniasklaidos platformoms ir debesijos kompiuterijos paslaugoms). Tam, kad skaitmeninė sutartis patektų į siūlomos direktyvos taikymo sritį, joje turi būti numatyta kaina, kurią sumoka vartotojas, arba vartotojas turi „aktyviai teikti asmens duomenis arba kitus duomenis kaip atlygį“ ⁽¹¹⁾.

⁽¹⁾ Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų pasiūlymas, COM/2015/0634, pateikiamas adresu <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-LT/TXT/?uri=CELEX:52015PC0634&from=EN>.

⁽²⁾ Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų pasiūlymas, COM/2015/0635 *final*.

⁽³⁾ Daugiau informacijos žr. http://ec.europa.eu/justice/contract/digital-contract-rules/index_en.htm.

⁽⁴⁾ Šiuo atžvilgiu Komisija jau bandė priimti teisės aktą, žr. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl bendrosios Europos pirkimo-pardavimo sutarčių teisės pasiūlymą, COM/2011/0635 *final*; šio pasiūlymo Komisija atsisakė.

⁽⁵⁾ Pateikiama adresu <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2F%2FEP%2F%2FNONSGML%2B%2B%2BPE-582.370%2B03%2BDOC%2BPDF%2BV0%2F%2FLT>.

⁽⁶⁾ Pateikiama adresu <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2F%2FEP%2F%2FNONSGML%2B%2B%2BPE-592.444%2B01%2BDOC%2BPDF%2BV0%2F%2FLT>.

⁽⁷⁾ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB (OL L 304, 2011 11 22, p. 64).

⁽⁸⁾ 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993 4 21, p. 29).

⁽⁹⁾ 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos Direktyva) (OL L 178, 2000 7 17, p. 1).

⁽¹⁰⁾ Žr. Pasiūlymo aiškinamąjį memorandumą, p. 3.

⁽¹¹⁾ Žr. Pasiūlymo 3 straipsnio 1 dalį.

8. Pasiūlyme pristatoma „teisių gynimo priemonių“ hierarchija, aktuali skaitmeninio turinio arba pardavėjo teikiamų paslaugų neatitikimų atveju, ir numatyta vartotojo teisė atgauti duomenis nutraukus sutartį „įprastai naudojamu duomenų formatu“⁽¹⁾. Be to, Pasiūlyme numatyta tiekėjų pareiga nutraukus sutartį nebenaudoti asmens duomenų, pateiktų kaip atlygis⁽²⁾.
9. Pasiūlyme asmens duomenų sąvoka paminėta trim atvejais:
 - kai duomenys (įskaitant asmens duomenis) naudojami „kaip kitas atlygis nei pinigai“⁽³⁾;
 - minint duomenis, kuriuos „tvarkyti griežtai būtina, kad būtų įvykdyta sutartis“⁽⁴⁾;
 - minint „kitus duomenis, pateiktus ar sukurtus vartotojui naudojant skaitmeninį turinį“⁽⁵⁾.
10. Dėl nuorodos į asmens duomenų sąvoką gali atsirasti Pasiūlymo ir duomenų apsaugos taisyklių, numatytų, pavyzdžiui, Duomenų apsaugos direktyvoje 95/46/EB⁽⁶⁾ ir BDAR⁽⁷⁾, sąveika. Be to, kaip nurodyta Pasiūlyme, direktyva neturi turėti poveikio asmenų apsaugai tvarkant asmens duomenis⁽⁸⁾. Todėl nuomonėje analizuojama Pasiūlymo ir esamos bei būsimos ES asmens duomenų apsaugos sistemos sąveika⁽⁹⁾.

IŠVADA

79. EDAPP palankiai vertina Komisijos iniciatyvą, kuria siekiama suteikti platesnę apsaugą ES vartotojams, ją taikant ir „skaitmeninėms prekėms“, ir užtikrinti, kad ji galiotų ir tais atvejais, kai vartotojai nemokės atlygio pinigais.
80. EDAPP pripažįsta, kad svarbu turėti aiškias aktualias taisykles, galinčias lydėti ir puoselėti skaitmeninės ekonomikos raidą. Šiuo atžvilgiu EDAPP toliau aktyviai seka Komisijos iniciatyvas, susijusias su Bendrąja skaitmenine rinka, kadangi šiose iniciatyvose akcentuojama duomenų, kaip augimo ir naujovių šaltinio, svarba.
81. Šiomis aplinkybėmis mes palankiai vertiname Tarybos iniciatyvą konsultuotis su EDAPP. EDAPP naudojami proga pateikti kelias rekomendacijas ir tam tikros informacijos teisės aktų leidėjams vykstant diskusijoms dėl EDAPP pateikto Pasiūlymo.
82. Dėl Pasiūlymo ir duomenų apsaugą reglamentuojančių teisės aktų sąveikos:
 - Pasiūlymas kelia nemažai klausimų, kadangi šie duomenys yra susiję su pagrindinėmis teisėmis, ir ES duomenų apsaugos sistemoje jiems numatyta konkreti apsauga;
 - Pasiūlyme turi būti vengiama nuostatų, kurios gali turėti įtakos duomenų apsaugos sistemai, kadangi Pasiūlymas grindžiamas SESV 114 straipsniu, kuris nebėra tinkamas pagrindas reglamentuoti duomenų tvarkymą;
 - Pasiūlymas jokia būdu negali keisti BDAR nustatytos pusiausvyros dėl aplinkybių, kuriomis skaitmeninėje rinkoje gali būti vykdomas asmens duomenų tvarkymas.

⁽¹⁾ Žr. Pasiūlymo 13 straipsnio 2 dalies c punktą.

⁽²⁾ Žr. Pasiūlymo 13 straipsnio 2 dalies b punktą.

⁽³⁾ Žr. Pasiūlymo 3 straipsnio 1 ir 4 dalį, 13 straipsnio 2 dalies b punktą, 15 straipsnio 2 dalies c punktą ir 16 straipsnio 4 dalies a punktą.

⁽⁴⁾ Žr. Pasiūlymo 3 straipsnio 4 dalį.

⁽⁵⁾ Žr. Pasiūlymo 13 straipsnio 2 dalies b punktą ir 16 straipsnio 4 dalies b punktą.

⁽⁶⁾ 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, 1995 11 23, p. 31).

⁽⁷⁾ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1, p. 1).

⁽⁸⁾ Žr. Pasiūlymo 3 straipsnio 8 dalį.

⁽⁹⁾ Šiuo metu, kai Pasiūlymas nagrinėjamas, pagrindiniai taikomi tekstai yra: Direktyva 95/46/EB, kurią panaikins ir pakeis Reglamentas (ES) 2016/679, ir 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių) (OL L 201, 2002 7 31, p. 37) (taip pat vadinama E. privatumo direktyva). E. privatumo direktyvą turėtų pakeisti neseniai pateiktas 2017 m. sausio 10 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl teisės į privatų gyvenimą ir asmens duomenų apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje, kuriuo panaikinama Direktyva 2002/58/EB, COM (2017) 10 final (Reglamentas dėl privatumo ir elektroninių ryšių).

83. Dėl duomenų kaip atlygio naudojimo:

- EDAPP nuomone, reikėtų vengti sąvokos „duomenys kaip atlygis“;
- todėl EDAPP siūlo šias alternatyvas:
 - svarstant, kaip įtraukti paslaugas, kai nemokamas mokestis, pagal ES teisę gali būti naudinga vartoti sąvoką „paslaugos“;
 - be to, būtų naudinga atsižvelgti į tai, kad į BDAR taikymo sritį patenka prekių ir paslaugų siūlymas, neatsižvelgiant į tai, ar už jas reikalaujama sumokėti.

84. Dėl Pasiūlymo ir BDAR sąveikos:

- kadangi asmens duomenų apibrėžtis yra plati, gali būti, kad beveik visi vartotojo skaitmeninio turinio tiekėjui pateikti duomenys bus laikomi asmens duomenimis;
- EDAPP rekomenduoja vengti minėti duomenis, kuriuos (aktyviai) teikia vartotojas, kadangi tai prieštarauja esamoms ir būsimoms duomenų apsaugos taisyklėms;
- Pasiūlyme turi būti aiškiai nurodyta, kad tiekėjų tvarkomi duomenys naudojami tik jei tai leidžiama pagal ES duomenų sistemą, įskaitant BDAR ir E. privatumo teisės aktus.
- EDAPP rekomenduoja Pasiūlymo 13 ir 16 straipsniuose aptariant teisę sunaikinti duomenis ir su jais susipažinti, pateikti nuorodą į BDAR, kiek tai susiję su asmens duomenimis. Jei tvarkomi ne asmens duomenys („kiti duomenys“), EDAPP rekomenduoja dėl nuoseklumo suderinti 13 ir 16 straipsnių nuostatas su BDAR nustatyta tvarka.

Briuselis, 2017 m. kovo 14 d.

Giovanni BUTTARELLI

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas
